

Kindergeneeskunde. — *III, 1*: E. A. VAN TEUTEM, De therapie van de retroflexio uteri; A. G. TH. BECKING, Myoom-necrose tijdens graviditeit; A. VAN VOORTHUIJSEN, Tandbederf bij schoolkinderen; G. SCHELTEMA, Coli-cystopyelitis en kunstmatige, blijvende alkaliteit der urine gedurende eenigen tijd; J. GEWIN, Mazelen bij zuigelingen; J. J. PIGEAUD, Jaarreferaat over schoolhygiëne.

Folia Neuro-biologica. — *VII, 10*: J. J. H. M. KLESSENS, Beitrag zur Kenntnis der individuellen axilen Segment-Verschiebungen; S. DE BOER, Ueber den Skelettmuskeltonus. Zweite Mitteilung. Die tonische Innervation der quergestreiften Muskeln bei Warmblütern.

Onderzoekingen uit het Physiologisch Laboratorium der Utrechtsche Hoogeschool. — *Vijfde Reeks, XIV*: G. TEN DOESSCHATE, De eigenschappen der endolymfe van beenvisschen; J. C. BEKER, Het voorkomen van kreatine en kreatinine in het lichaam van zoogdieren; C. A. PEKELHARING, Het „activeeren” van bloedserum; W. E. RINGER en H. VAN TRIGT, Over den invloed van de reactie op de werking van ptyaline; H. VAN TRIGT, Over den invloed van het diët op de werkzaamheid van ptyaline; M. A. VAN HERWERDEN, Oxydonen in de geslachtsorganen en de larven van *Strongylocentrotus lividus*; M. A. VAN HERWERDEN, De werking van nuclease op dierlijke cellen; M. A. VAN HERWERDEN, Het verband tusschen pees- en spierfibrillen; H. ZWAARDEMAKER, Multiple resonantie; H. ZWAARDEMAKER, Ueber den dynamischen Silbenakzent; H. C. G. TEMPELAAR, Over den invloed van licht op reukstoffen; M. H. J. ADELS, Methoden van objectieve geluidsmeting; L. J. GESELSCHAP, MARSHALL's methode om in de urine het gehalte van ureum te bepalen; H. ZWAARDEMAKER, On reinforcement of sound and sound selection by means of microtelephone-apparatus.

Geneeskundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië. — *LIII, 6*: G. GRIJNS, Beknopt verslag van de werkzaamheden in het Geneeskundig Laboratorium gedurende het jaar 1912; J. DE HAAN, Over het voorkomen van de reactie van WASSERMANN bij lijdens aan acute malaria in de tropen; G. GRIJNS en J. TH. C. A. LEUSDEN, Onderzoek van eenige bronnen in Soekaboemi; P. C. FLU, Een cholera-achtige vibrio als verwekker van een klinisch op echte Aziatische cholera gelijkend ziekteproces? P. C. FLU, De reactie van HERMANN en PERUTZ en de diagnostiek der syphilis op Java; P. C. FLU, Onderzoekingen over de agglutinabiliteit van cholera-vibrionen uit de galblaas van choleralijders; J. TH. LEUSDEN, Een geval van pathogene werking van den bacillus faecalis alkaligenes; G. W. KIEWIET DE JONGE, Aanteekeningen over 25 met emetine behandelde gevallen van amoebendysenterie.

Geneeskundig Tijdschrift voor België. — *IV, 24*: L. COUVREUR, Regelmatigheid in de voeding van den zuigeling; GOORMAGHTIGH, Huidige proefondervindelijke en klinische gegevens over vaccinatie tegen kanker; E. TIJTGAT, Bijdrage tot de studie der waarde van de operatie van TALMA-SCHIASSI; FRANS DAELS, Over de behandeling der stuitligging. — *V, 1*: F. DAELS en J. VERCOULLIE, Techniek der intraveneuse inspuitingen; U. TIMMERMANS, Historische beschrijving der antityphische inenting.
P. M.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Handbuch der gesamten Therapie in sieben Bänden, herausgegeben von Dr. F. PENZOLDT, Professor in Erlangen und Dr. R. STINTZING, Professor in Jena. Fünfte Auflage, GUSTAV FISCHER, Jena 1914. Prijs van het geheele werk (7 deelen) 120 mark, geb. 141 mark.

Nauwelijks is de aankondiging der laatste aflevering der 4de uitgave van bovengenoemd handboek in dit *Tijdschrift* verschenen, of de eerste afleveringen van een nieuwe uitgave liggen voor ons. Dit is een succes voor den uitgever en de schrijvers en bewijst tevens, dat vele geneeskundigen er niet tegen opzien een vrij hoogen prijs te betalen voor een goed en degelijk werk over de geneeskundige behandeling in haar geheelen omvang. En dat geld is goed besteed. Men heeft daarvoor een studieboek op de hoogte van den tijd en waarin men over ieder onderdeel der therapie zijn herinnering kan opfrisschen en met nieuwere opvattingen kan kennis maken. De oude geschiedenis der geneeskunde, zegt GÄRTNER, begint soms reeds met het afgelopen jaar, vooral wat de therapie betreft! Tot het aanschaffen van bijzondere handboeken komt men in de algemeene praktijk niet zoo gemakkelijk. Al zijn wij, geneeskundigen, wat de medicamenteuse therapie betreft nog al — en waarschijnlijk terecht — nihilistisch gestemd, zoo wil dit nog niet zeggen, dat wij niets moeten doen. De beweging tegen het „artsen-monopolie” bevat ook een leering voor ons. De zieke verlangt en verwacht hulp van zijn geneesheer en het is daarom onze plicht kennis te nemen, met de noodige critiek, van wat op therapeutisch gebied door bevoegden wordt aanbevolen om te zien, of er iets onder is, wat wij niet kenden of wat wij vergeten hadden toe te passen. Het stellen van een diagnose is noodzakelijk, maar de patiënt verlangt, dat onze bemoeiingen verder gaan.

Het is jammer, dat in onze taal een dergelijk handboek niet zou kunnen verschijnen, omdat het moeilijk zou zijn, zooveel tot medewerking bereid te vinden.

De nieuwe uitgave wordt gedrukt op een fraai glanzend papier met duidelijke letter. Belangrijke zaken worden kort samengevat in grootere, diagnostische en niet rechtstreeks met de therapie samenhangende in kleinere letter gedrukt. De afleveringen zijn reeds opengesneden wat zeer gemakkelijk is. Men kan den 4^{den} druk met eenig verlies tegen den 5^{den} inruilen. Waarom worden geen supplementbanden bij dergelijke werken uitgegeven?

De eerste aflevering is geheel gewijd aan de behandeling der infectie-ziekten door A. GÄRTNER uit Jena, die daarin dezelfde gezichtspunten ontwikkelt als in de vorige uitgave. Bij de bespreking der maatregelen ter voorkoming van besmettelijke ziekten wijst hij op het groote belang, dat de ambtenaar van den gezondheidsdienst in het eigen land, moet zijn opgeleid in de kennis der bestrijding der besmettelijke ziekten, en haalt daarbij aan den goed ingerichten Duitschen militairen geneeskundigen dienst. De Deutsche admiraal vóór Hongkong kon op tot hem gericht verzoek dadelijk van boord een marine-arts aanwijzen volkomen op de hoogte der bacteriologie,

om de leiding van een pest-hospitaal op zich te nemen. De schrijver blijft vóór het kenmerken der woningen bij het optreden van besmettelijke ziekten, maar bespreekt de moeilijkheden niet, die zich in groote gemeenschappelijke woningen kunnen voordoen.

Bij de ontsmetting maakt hij de goede opmerking, dat de ontsmetter in ongeveer 99 pCt. verkeerdelijk gebruikt wordt; hem is meestal slechts de eindontsmetting opgedragen. De goed opgeleide ontsmetter moest terstond na aangifte eener besmettelijke ziekte, de leiding der ontsmetting op zich nemen. Overigens worden de ontsmetting en alle mogelijk te nemen maatregelen besproken. Voor hem die met deze dingen te maken heeft, een lezenswaardig artikel.

Het tweede hoofdstuk: Inenting en andere individueele maatregelen ter beschutting, wordt ook thans gegeven door E. LEVY uit Straatsburg en is belangrijk in omvang toegenomen. De literatuuropgave neemt nagenoeg de dubbele plaats in vergeleken met de vorige uitgave, wel een bewijs hoeveel belangstelling er thans voor serologisch onderzoek bestaat.

In het algemeene deel wordt in grooten en kleinen druk een overzichtelijk vrij uitvoerige verhandeling gegeven over de voorbehoudende werking door verzwakte micro-organismen van PASTEUR tot op onze dagen. Voor hem die in den doolhof der literatuur over immuniteit, prophylaxie, anaphylaxie het spoor bijster is geworden, is hier gelegenheid om weer bij te komen. En al houdt men zich met deze studie niet in het bijzonder bezig, zoo blijft het voor iederen geneeskundige gewenscht, althans van het „argot” van dit bijzondere zich meer en meer op den voorgrond plaatsend deel van de geneeskundige wetenschap op de hoogte te zijn. Men wordt veelal het meest geïmponeerd door een woord dat men nooit gehoord heeft! Het begrip is dikwijls van minder beteekenis.

In het bijzondere deel worden de verschillende infectie-ziekten besproken, waartegen en op welke wijze men immuunsera tracht te verkrijgen, zonder dat hierbij in veel bijzonderheden wordt getreden. De algemeene behandeling der infectie-ziekten van M. MATTHES in Marburg wordt door hem als de expectatief-symptomatische beschreven, die naast de specifieke behandeling nog steeds reden van bestaan heeft; in de eerste plaats behoort daartoe een goede verpleging.

Langzamerhand wijzigt zich weer de meening over de heilzame beteekenis der koorts en hecht men er tevens meer aan koortslidder een voedsel van hooge calorische waarde te geven om daardoor een sneller herstel te verkrijgen. Naar GRAFE zou een koortslidder te bed behoefte hebben aan 50 calorieën per kilo in 24 uur, tegenover 35 calorieën bij een gezonde. Hij meent de kunstmatige voedingsmid-

delen te kunnen missen. Vruchten- en roomijs wordt dikwijls gaarne genomen. Met het geven van alcohol bij infectie-ziekten, dat vroeger vooral op aanraden van JÜRGENSEN veel geschiedde, wordt men terughoudender. Alcohol werkt verlamvend en verwijdt de vaten. Het kan daarom betwijfeld worden, of bij infectieziekten, waar de bloedsomloop dikwijls meer lijdt door verzwakking der vasomotoren dan door slechte hartswerking, de alcohol op zijn plaats is. Bij koude rillingen, waar vernauwing der bloedvaten bestaat, zou het aangewezen zijn, alcohol te geven. Daarnaast worden nieuwere onderzoekingen vermeld, die den alcohol als een leucostimulans doen kennen. Vernieuwde klinische waarneming omtrent de werking van den alcohol acht hij gewenscht!

In het bijzondere gedeelte behandelen F. VOIT uit Giesen en GANGHOFNER de infectie-ziekten met in hoofdzaak lijden der huid en die der bovenste lucht- en spijswegen. Ook weer bijv. bij de diphtherie in kleine letter een korte prettige inleiding over de aetiologie en diagnose. De intramusculaire inspuiting van het serum schijnt voordelen aan te bieden; van de intraveneuse, die veel sterker werkt, komt men wegens het moeilijke en gevaarlijke terug. Hij raadt nog prophylactische seruminspuiting aan, maar vermeldt niet, dat men thans met het oog op de anaphylactische verschijnselen tijdens het infectiegevaar daarvoor liever schapenserum gebruikt.

Deze beide eerste afleveringen handhaven weder den goeden naam van het handboek.

N. P. VAN SPANJE.

Ren juvenum, Beiträge zur Kenntnis der orthostatischen Albuminurie von Dr. HANS POLLITZER. URBAN und SCHWARZENBERG. Berlin, Wien 1913. 180 Bldz. Prijs 7 mark, geb. 9 mark.

Een boek met een bijzonder rijken inhoud, waarin veel eigen proefondervindelijk onderzoek (er zijn naar onze Nederlandsche begrippen zelfs te veel proeven genomen met het 14-jarige schoolmeisje) en veel eigen ervaring van den schrijver is verwerkt, maar waarvan de inhoud zich zeer moeilijk in het kort laat weergeven. Laten wij het echter beproeven.

Het boek begint met een historisch overzicht en een bespreking van de physiologische en juvenile albuminurieën. Dan volgt een uitgebreide studie over de rol van de lordose ten opzichte van het mechanisme en de kliniek van de orthostatische albuminurie, waarbij POLLITZER tot deze gevolgtrekkingen komt: de abnormaal lordotische houding van de wervelkolom is een verschijnsel, dat minder vaak voorkomt, naarmate het individu ouder wordt, en dat